

TARTALOM

I. FEJEZET

BIZONYÍTÁSELMÉLETEK A JOG VILÁGÁBAN	21
1. Bevezetés	21
1.1. <i>A bizonyítás mint megismerési folyamat</i>	21
1.2. <i>A bizonyítás egyik jogi formája, a büntetőeljárás</i>	24
1.3. <i>A bizonyítékok és azok osztályozása</i>	25
2. A processzuális bizonyításelmélet	40
2.1. <i>A büntetőeljárás bizonyítás</i>	46
2.1.1. A megismerés összetettsége	46
2.1.2. A megismerés akadályai	48
2.1.3. A büntetőjogi megismerés nehézségei	51
2.1.4. A hatalmi jelleg	56
2.1.5. A szabályozhatóság	59
2.2. <i>A bizonyítás alanyai</i>	72
2.3. <i>A bizonyítás tárgya</i>	74
2.4. <i>A bizonyítás törvényes eszközei</i>	79
2.5. <i>A perrendszerű bizonyítás</i>	81
2.5.1. A bizonyítás tárgya	83
2.5.2. Konkrét példák	84
2.5.3. Általánosítható megállapítások	90
3. A kriminalisztikai bizonyításelmélet	94
3.1. <i>A nyomozástan mint gyakorlat és a kriminalisztika mint bűnügyi tudomány</i>	94
3.2. <i>A kriminalisztikai feltárás sajátosságai</i>	97
3.3. <i>A processzuális és a kriminalisztikai szempontok összevetése</i>	99
4. Reformnézetek a bizonyításról	100
5. A titkos felderítés fogalma és formái	106
5.1. <i>A titkos információgyűjtés</i>	111
5.1.1. A terror-elhárítási célú titkos információgyűjtés	114
5.1.2. A bűnüldözési célú titkos információgyűjtés	115

5.1.3.A titkos információgyűjtés jellemzői	121
5.2. <i>A titkos adatszerzés</i>	123
5.2.1.A titkos adatszerzés jellemzői	124
6. A titkos felderítés kriminalisztikája	128
7. Irodalomjegyzék	131
II. FEJEZET	
A SZAKÉRTŐI MUNKA KERETEI	135
1. A szakértő	137
2. A szakértő kizárása (Be.103. §)	138
3. A szakértő kötelezettségei	138
4. A szakértő jogai (Be. 105. §)	139
5. A szakértő kirendelése (Be. 100. §)	140
6. A szakvélemény formája és tartalma	140
7. Az igazságügyi szakértővé válás szabályai (Szaktv. 3. §)	142
8. Az igazságügyi szakértői tevékenységet végző gazdasági társaság (Szaktv. 20–24. §§)	143
9. Igazságügyi szakértői intézmények (Szaktv. 25–28. §§):	143
10. Igazságügyi szakértői testületek (Szaktv. 29. § és 33/2007. (VI. 22.) IRM rendelet)	144
11. Az igazságügyi szakértők díjazása (3/1986. (II. 21.) IM r.)	145
III.FEJEZET	
IGAZSÁGÜGYI ORVOSTAN	147
1. A rendkívüli halál, halottakkal kapcsolatos eljárási szabályok	148
1.1. <i>A helyszíni halottvizsgálatra vonatkozó általános szabályok</i>	148
1.2. <i>Rendkívüli halál - Nem természetes okú halál</i>	150
2. Thanatológia	154
2.1. <i>A halál jelei</i>	154
2.2. <i>A halál gyanújelei</i>	155
2.3. <i>A halál biztos jelei</i>	156
2.3.1. Süllyedéss hullafoltok.....	156
2.3.2.Beivódásos hullafoltok.....	156
2.3.3. Hullamerevség (rigor mortis)	157
2.3.4. A holttest lehülése (algor mortis)	157
2.3.5. Rothadás	158
2.3.6. Hullaviaszos átalakulás (adipocere).....	159
2.3.7. Hullai kiszáradás, mumifikáció.....	159

2.4. <i>A halál idejének véleményezése</i>	159
3. Vitális jelenségek	160
3.1. <i>A vérkeringés vitális jelei</i>	160
3.2. <i>A légzés vitális jelei</i>	162
3.3. <i>Az emésztőrendszer vitális jelei</i>	163
3.4. <i>A kiválasztás vitális jelei</i>	164
4. Vitális reakciók	164
5. Hirtelen, váratlan halál	165
5.1. <i>Hirtelen halál, természetes halál</i>	165
5.2. <i>Szívizom táplálkozási zavarai (ischaemiás szívbetegség, ISZB)</i>	166
5.2.1. <i>A szívizom gyulladással elváltozásai</i>	166
5.2.2. <i>A szívizom nem gyulladással elváltozásai</i>	168
5.3. <i>A szívbillentyűk megbetegedései</i>	167
5.4. <i>A főverőér betegségei</i>	167
5.5. <i>A vénás rendszer betegségei</i>	167
5.6. <i>A légzőszervek hirtelen halált kiváltó megbetegedései</i>	168
5.6.1. <i>A gégevizonyó</i>	168
5.7. <i>Hirtelen halált okozó hasüregi elváltozások</i>	168
5.8. <i>Központi idegrendszer hirtelen halált okozó megbetegedései</i>	168
5.9. <i>Csecsemőkori hirtelen halál</i>	169
6. Az erőszakos halál főbb megjelenési formái	170
6.1. <i>Fulladásos halál</i>	170
6.1.1. <i>A fulladásos halál típusai</i>	170
6.1.2. <i>A fulladásos halál általános bonclete</i>	172
6.1.3. <i>Orvosszakértői feladatok fulladásos halál esetén – általában</i>	172
6.1.4. <i>A hyperkapniás fulladás mesterséges okai részletesebben</i>	173
6.2. <i>Lőfegyver által okozott halálozás</i>	177
6.2.1. <i>A lövéses sérülések jellegzetességei</i>	178
6.3. <i>Hőkárosodások okozta halálozás</i>	180
6.3.1. <i>Magas hőhatás</i>	180
6.3.2. <i>Hideghatás</i>	182
6.4. <i>Elektromos áram okozta halálozás</i>	182
7. Közlekedési balesetek	183
7.1. <i>A közlekedési balesetek rizikófaktorai</i>	183
7.2. <i>Sérülések</i>	186
7.3. <i>Gyalogos elütéssel járó közúti közlekedési balesetek elemzése</i>	188
7.4. <i>A személygépkocsi vezetőjének és utasainak sérülései</i>	193
7.4.1. <i>A passzív védőeszközök szerepe</i>	195

7.5. Kerékpárosok sérüléseinek vizsgálata	196
7.6. Motorkerékpárosok sérüléseinek vizsgálata.....	197
8. Sérülések orvos szakértői véleményezése	198
8.1. A sérülések és részeik megnevezése.....	198
8.2. A sérülés orvosi leírásának szabályai	198
8.3. A testfelszín sérüléseinek csoportosítása	199
8.3.1. Élhatás okozta sérülések	199
8.3.2. Heggyel bíró eszköz okozta sérülés	200
8.3.3. Tompa erőbehatás okozta sérülések	201
8.3.4. Túlnyújtásos, ill. szakított sérülés (vulnus lacerum)	202
8.3.5. Kombinált sérülések	202
9. Az orvosi látlelet (visum repertum).....	202
9.1. A látlelet jelentősége	202
9.2. A látlelet készítésére vonatkozó jogszabályok	203
9.3. A látlelet kiadásának költségei	207
9.4. A látleletkészítés orvos-szakmai szabályai.....	207
9.5. Jellemző hibák a látlelet készítése során	210
9.6. A látleletkészítés szabályainak figyelmen kívül hagyásából eredő következmények	211
10. Orvos szakértői személyazonosítás.....	212
10.1. Mikor van szükség személyazonosításra?	212
10.1.1. Csontváz, ill. holttest azonosítása	212
10.1.2. Élő személy azonosítása	213
10.2. A személyazonosság megállapításához alkalmazott módszerek	213
10.2.1. Az összehasonlítás lehetséges alapjai	213
10.2.2. A szakvélemény lehetséges megállapításai	214
10.2.3. Csontvázlelet, holttest azonosítása	214
10.2.4. Élő személy azonosítása	220
11. Fogamzás, terhesség, szülés, magzatelhajtás.....	221
11.1. Fogamzás – in vitro fertilizáció.....	221
11.2. Terhesség.....	222
11.3. Tudatlanul terhes állapot	223
11.4. Terhesség eltitkolása	223
11.5. Képzelt terhesség, színlelés	223
11.6. Terhességmegszakítás-magzatelhajtás.....	224
12. Újszülött megölése, gyermekbántalmazás.....	225
12.1. Újszülött megölése.....	225

12.1.1. Az orvosszakértőnek feltett kérdések.....	225
12.1.2. Élveszülés	226
12.1.3. Érettség	227
12.1.4. Életképesség.....	227
12.1.5. Az újszülött halála	227
13. Gyermekbántalmazás	228
13.1. Fizikai bántalmazás	228
13.2. Szexuális bántalmazás	229
13.3. Érzelmi bántalmazás	229
13.4. Elhanyagolás.....	229
13.5. Intézményes bántalmazás.....	229
13.6. Gyermek kereskedelmi célú kizsákmányolása	230
13.7. Münchhausen szindróma by proxy (MSBP)	230
14. Orvosi felelősség	231
14.1. Az orvosi tevékenység kockázata	231
14.2. Tájékozott beleegyezés	232
14.3. Az orvos tévedése, hibája.....	233
14.4. Az orvosi felelősség formái	234
14.5. Az orvos büntetőjogi felelőssége	234
14.5.1. „Orvosi műhiba”	235
14.5.2. A foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés	235
14.5.3. Az orvos bűnössége	236
14.5.4. Gyakorisága.....	237
15. Az alkoholos befolyásoltság igazságügyi orvosszakértői véleményezése	238
15.1. Az alkohol felszívódása	239
15.2. Az alkohol lebomlása	240
15.3. A véralkohol görbék lefutása	241
15.4. Alkohol-meghatározási módszerek	243
15.5. A cselekménykor fennálló véralkohol koncentráció orvosszakértői véleményezése.....	247
16. Kábítószer (pszichotróp anyag) hatásának orvos szakértői bizonyítása	252
16.1. Kábítószer (pszichotróp anyag)	252
16.2. A kábítószerhatás és fogyasztás vizsgálata	253
16.3. A befolyásoltság orvos szakértői véleményezése	257
16.4. A leggyakrabban használt szerek főbb jellemzői.....	258
16.4.1. Amfetamin, metamfetamin és főbb származékai.....	258

16.4.2. Kannabisz	258
16.4.3. Kokain	259
16.4.4. Ópiátok, ópiátszármazékok	260
16.4.5. Designer drogok és felszintetikus kannabisz-származékok	261
16.4.6. Benzodiazepinek	261
16.5. Kábítószerhatás igazságügyi orvosszakértői véleményezése	261

IV. FEJEZET

IGAZSÁGÜGYI TOXIKOLÓGIA ÉS A KÁBÍTÓSZEREK

BÜNTETŐJOGI SZABÁLYOZÁSA	265
--------------------------------	-----

1.Toxikológiai alapfogalmak	265
--	------------

1.1. Bevezetés	265
----------------------	-----

1.2. Alapfogalmak	266
-------------------------	-----

1.3. Legális pszichoaktív vegyületek.....	270
---	-----

1.3.1. Szerves oldószerek.....	270
--------------------------------	-----

1.3.2. Metilalkohol (Metanol) (CH ₃ OH).....	271
---	-----

1.3.3. Etilénglikol (OH-CH ₂ -CH ₂ -OH).....	272
--	-----

1.3.4. Etilalkohol (Etanol) (C ₂ H ₅ -OH).....	273
--	-----

1.4. Illegális tudatmódosítók (kábitószer-pszichotróp anyagok, 'dizájner' drogok, 'Legal High'-ok, új pszichoaktív vegyületek ('C lista').....	275
--	-----

1.4.1. Terminológia	275
---------------------------	-----

1.4.2. Ópiátok	277
----------------------	-----

1.4.3. Kokain (benzoil-metil-ekgonin).....	279
--	-----

1.4.4. Kannabinoidok	280
----------------------------	-----

1.4.5. Amfetaminok.....	283
-------------------------	-----

1.4.6. Egyebek.....	285
---------------------	-----

1.4.7. A kábítószer-fogyasztás veszélyei	289
--	-----

1.4.8. A kábítószer-probléma elméleti megközelítése	290
---	-----

1.4.9. Kábítószer-fogyasztás elleni harc	291
--	-----

1.4.10. Büntetőtörvények.....	293
-------------------------------	-----

1.5. Gázok	294
------------------	-----

1.5.1. Szénmonoxid (CO).....	294
------------------------------	-----

1.5.2. Széndioxid (CO ₂).....	295
---	-----

1.5.3. Cían.....	295
------------------	-----

1.6. Növényvédő szerek.....	296
-----------------------------	-----

2. Igazságügyi toxikológiai vizsgálatok gyakorlata	296
---	------------

2.1. Főbb analitikai toxikológiai témájú folyóiratok	300
--	-----

---

3. Kábítószeres büntetőjogi szabályozása	300
3.1. <i>Kábítószerhez kapcsolódó bűncselekmények</i>	300
3.2. <i>Kábítószer fogalma a Btk. alkalmazásában</i>	301
3.3. <i>Kábítószer büntetőjogi értelemben vett mennyisége</i>	302
3.3.1. Mennyiségi kategóriák, határok	302
3.3.2. Mennyiségi határok kender növényre, és más THC-tartalmú kábitószerre	303
3.3.3. A jogszabályban nem számszerűsített határértékek	304
3.3.4. Kábítószer mennyiségek összegzése	304
3.3.5. Kábítószer mennyiségek becslése le nem foglalt anyagra	305
3.4. <i>Kábítószer-prekurzorok szabályozása</i>	306
3.5. <i>Új pszichoaktív anyagok szabályozása</i>	307
3.5.1. Új pszichoaktív anyag fogalma, a C jegyzék	308
3.5.2. Generikus szabályozás: vegyületcsoportok	308
3.5.3. Jegyzékre vétel, kockázatértékelés	309
3.6. <i>Legális tevékenységek szabályozása</i>	310
3.7. <i>Bűnjelkezelés</i>	310
3.7.1. Speciális bűnjelkezelési szabályok	311
3.7.2. Előzetes elkobzás	311
4. Anyagismeret	312
4.1. <i>Természetes alapú kábítószeres</i>	312
4.1.1. Kenderből előállított kábítószeres	313
4.1.2. Mákból előállított kábítószeres	314
4.1.3. Kokacserjéből előállított kábítószeres	315
4.1.4. Khat növény	316
4.1.5. Hallucinogén hatású gombák	316
4.1.6. Meszkalin	317
4.2. <i>Szintetikus kábítószeres</i>	317
4.2.1. Amfetamin	317
4.2.2. Metamfetamin	318
4.2.3. Ecstasy	319
4.2.4. LSD	319
4.2.5. Ketamin	320
4.2.6. GHB/GBL	320
4.3. <i>Gyógyszerhatóanyagok</i>	320
4.4. <i>Új pszichoaktív anyagok</i>	321
4.4.1. Katinonok	321
4.4.2. Szintetikus kannabinoidok	322

4.4.3. Új amfetamin-származékok	322
4.4.4. Egyéb vegyületek, anyagok.....	322
4.5. További pszichoaktív hatású növények.....	323
4.6. Kábítószeres illegális előállítás.....	323
5. Kábítószer anyagvizsgálatok	324
5.1. Kábítószer gyorstesztek, helyszíni elővizsgálatok	325
5.2. Kábítószer-gyanús anyagok biztosítása a szakértői vizsgálatokhoz.....	326
5.3. Szakkérdések.....	326
5.4. Szakértői vizsgálatok módszerei	327
5.4.1. Elővizsgálatok	327
5.4.2. Az elválasztás módszerei.....	327
5.4.3. Spektroszkópiai módszerek	328
5.4.4. Hatóanyagok azonosítása	329
5.4.5. Hatóanyag mennyiségének meghatározása.....	329
5.4.6. Összehasonlító vizsgálatok	330
5.4.7. Új hatóanyagok azonosítása.....	331
V. FEJEZET	
IGAZSÁGÜGYI GENETIKA, SZEMÉLYAZONOSÍTÁS	333
1. Az igazságügyi genetikai vizsgálatok alapjai és a DNS-profil nyilvántartás	333
1.1. A biológiai minták típusai és a mintabiztosítás	334
1.2. Az igazságügyi genetikai vizsgálatok elméleti és gyakorlati alapjai	334
1.3. A DNS-profil nyilvántartás	338
2. A DNS analitikától eltérő vizsgálati módszerek, biológiai nyomok vizsgálata, állat genetica	342
2.1. Alacsony DNS tartalmú és degradálódott biológiai nyomok analízise	342
2.1.1. A DNS degradációja, bomlási folyamatok	343
2.1.2. A DNS vizsgálatot gátló anyagok	345
2.1.3. A mintakontamináció veszélyei	345
2.1.4. Alacsony DNS tartalmú minták analízise.....	346
2.2. Leszármazási DNS markerek	347
2.2.1. Y kromoszómás STR vizsgálatok.....	348
2.2.2. A mitokondriális DNS.....	353
2.3. Állati eredetű biológiai nyomok DNS vizsgálata.....	357

2.3.1. Genetikai fajazonosítás	357
2.3.2. Genetikai egyedazonosítás állatokban	358
3. Az igazságügyi genetikai vizsgálatok statisztikai interpretációja	359
3.1. Kategorikus és valószínűsítő véleményadás a származás megállapításában	359
3.2. A feltételes valószínűség és a valószínűség-számítás három alaptörvénye	361
3.3. A DNS-profil előfordulási és véletlen egyezési valószínűsége	362
3.4. A Bayes-elvű statisztikai értékelés	368
3.5. A Bayes-elvű statisztikai értékelés tipikus hibái	371
3.6. A több személytől származó (ún. kevert) biológiai nyomok statisztikája	372
3.7. Az alacsony DNS-tartalmú biológiai nyomok statisztikája	375
3.8. Származás-megállapítási vizsgálatok statisztikája	376
3.9. A nem rekombinálandó haploid genom vizsgálatának statisztikai interpretációja.....	379
VI. FEJEZET	
A HELYSZÍNI SZEMLE	381
1. A helyszíni szemle általános szabályai	381
1.1. A szemle fogalma	381
1.1.1. A szemle eljárásjogi fogalma	381
1.1.2. A szemle kriminalisztikai fogalma	382
1.2. A helyszín fogalma, fajtái, feladatok. A helyszíni szemle	383
1.2.1. A helyszín fogalma	383
1.2.2. A helyszín fajtái	384
1.2.3. A helyszíni szemle fogalma	385
1.2.4. A helyszíni szemle jellemzője	386
1.2.5. A helyszíni szemle jelentősége	387
1.2.6. A helyszíni szemle taktikai elvei	387
1.2.7. A helyszíni szemle feladatai	389
1.3. A helyszíni szemle vizsgálati módszerei	389
1.3.1. Objektív (terület felosztási) módszer	389
1.3.2. A szubjektív módszer	390
1.4. A helyszíni szemle szakaszai	391
1.4.1. Statikus (összképrögzítő) szakasz	391
1.4.2. Dinamikus (nyomkereső) szakasz.....	392

1.5. <i>A helyszíni szemle előkészítése</i>	395
1.5.1. Az ügyeletek feladatai	395
1.5.2. A helyszín biztosítása és a helyszínbiztosító feladatai	396
1.5.3. A szemlebizottság tagjai, feladatai	397
2. A nyomszakértés gyakorlati ismeretei	400
2.1. <i>A nyom mint traszológiai fogalom</i>	400
2.1.1. A nyomok keletkezése	400
2.1.2. Dinamikus nyom	401
2.1.3. Statikus nyom	403
2.2. <i>Lábbelis lábnyom vizsgálat</i>	403
2.2.1. A lábbeli nyom sajátosságok információ tartalma, az egyedi sajátosságok kialakulása, értéke, reprodukciós képessége és ezek jelentősége a nyomszakértői gyakorlatban	404
2.2.2. Az egyedi sajátosságok típusai	404
2.2.3. Az egyedi sajátosságok mennyiségi és minőségi szerepe a lábnyom azonosításában	409
2.3. <i>Emberi testrészek nyomai: láb-, orr-, fog- stb. nyomok</i>	410
2.4. <i>Jármű nyomok vizsgálata</i>	411
2.5. <i>Zárvizsgálat</i>	412
2.5.1. Látens eszköznyomok kriminalisztikai megközelítése	413
2.5.2. Csekély kiterjedésű nyom	413
2.5.3. Rejtett, fedett területen leképződő nyom	414
2.5.4. Nyomkeveredés, nyomszétválasztás	415
2.5.5. Új lehetőségek a mikro méretű eszköznyomok vizsgálatában	418
2.5.6. Egyéb vagyonzédelmi, biztonság technikai eszközök nyomtani vizsgálata	418
2.6. <i>Kulcsvizsgálat, másolati mintavétel nyoma</i>	419
2.6.1. Befogó szerszámok által hagyott nyomok jellemzői	420
2.6.2. Letapogató fejek által hagyott nyomok jellemzői	421
2.6.3. A dinamikus nyomok értékelése során tehető megállapítások	422
2.7. <i>Tárgyak, anyagi részek összetartozásának vizsgálata</i>	423
2.7.1. A nyomelválásos rész-egész vizsgálat	423
2.7.2. Az anyagelválásos rész-egész vizsgálat	424
3. Mikroanyag-maradványok vizsgálata és egyéb vizsgálatok	425
3.1. <i>A laboratórium felépítése</i>	425
3.2. <i>Közlekedési balesetekkel kapcsolatos vizsgálatok anyagmaradványok alapján</i>	426
3.2.1. Festékek	426

3.2.1.A festék, mint bűnjel	426
3.2.2. Üvegvizsgálatok	431
3.2.3. Izzólámpák vizsgálata	434
3.3.1. A talajok szerkezete	437
3.3.2. Vizsgálati módszerek	438
3.3.3. Építőanyagok	438
3.3.4. Az eredmények felhasználása.....	438
3.4. Fegyveres bűncselekményekkel kapcsolatos vizsgálatok.....	438
3.4.1. Lövedékmaradványok.....	438
3.4.2. A lőszer felépítése	440
3.4.3. Elsődleges lömaradványok (gsr)	441
3.4.4. Lömaradványok biztosítása.....	442
3.4.5. Lömaradványok vizsgálata.....	443
3.5. Magasból történő lezuhanás okainak felderítése	443
3.5.1. Gyakorlati tudnivalók	443
3.5.2. Lezuhanás.....	444
3.5.3. Másik eset: idegenkezűség, vagy szándékos kiugrás?.....	444
3.5.4. Csecsemőhalál	446
3.6. Tűzesetek elektromos okainak feltárása	447
3.6.1. Vizsgálendő anyagok	447
3.6.2. Ívhúzási ömlenyek rézkábeleken	448
3.6.3. Rézömlenyek speciális csiszolatainak polarizációs mikroszkópi képei	448
3.7. Különleges esetek.....	449
4. Mikro méretű anyagmaradványok a kriminalisztikai szakértői bizonyításokban.....	450
4.1. Bevezető gondolatok	450
4.2. A mikroméretű anyagmaradványok sajátosságai	451
4.3. A fizikai-kémiai anyagmaradványok fajtái	452
4.4. A mikroméretű anyagmaradványok felkutatása	454
4.5. A mikroméretű anyagmaradványok analitikai vizsgálata	456
4.5.1. A kriminalisztikai anyagvizsgálatok leggyakrabban alkalmazott műszeres analitikai módszerei, eszközei.....	457
4.6. A mikroméretű anyagmaradványok a szakértői véleményekben.....	458
4.6.1. Kriminalisztikai textilvizsgálatok.....	459
4.6.2. Kriminalisztikai tűzvizsgálatok	461
4.6.3. Kriminalisztikai robbanóanyag-vizsgálatok	462
4.6.4. Kriminalisztikai növényvizsgálatok	463

4.6.5. Kriminálisztikai festékvizsgálatok	463
4.7. Okiratok vegyészszakértői vizsgálata	465
5. Fegyverszakértői ismeretek	466
5.1. A fegyverszakértői munkáról általában	466
5.2. A fegyverszakértői munka során alkalmazott jogszabályok	467
5.3. A fegyverszakértői munkához szükséges, jogszabályokban szereplő fogalom meghatározások	468
5.4. A fegyverszakértői vizsgálat alapján megválaszolendő kérdések:	470
5.5. A tárgyi bizonyítékok biztosítása	471
5.6. A fegyverszakértői vizsgálat tárgyai	471
5.7. A szakértői vizsgálatokhoz általában használt eszközök, berendezések	474
5.8. A fegyverszakértői vizsgálat menete	477
5.8.1. Fegyvervizsgálat	477
5.8.2. Töltények vizsgálata	478
5.8.3. Egyéb tárgyak vizsgálata	478
5.8.4. Lőtávolság, löirány meghatározása	479
5.9. Különböző tárgyakon jelentkező jellegzetes lövési elváltozások	480
5.10. A lövés leadása során nyomot hagyó alkatrészek	482
5.11. Az azonosító vizsgálat menete	485
5.12. A lövő kéz vizsgálata	487
5.13. Társszakértőkkel való kapcsolat	487
6. A daktiloszkópiai vizsgálat	488
6.1. A daktiloszkópia fogalma	488
6.2. A daktiloszkópia története	489
6.3. A bőr szerkezete	490
6.4. A bőrlécrendszer	492
6.5. A bőrlécrendszer kialakulása	492
6.6. A daktiloszkópia módszertana a következő tudományos tényeken alapszik:	494
6.7. A daktiloszkópiai azonosítás	495
6.8. A daktiloszkópiai azonosítás metodológiája	495
6.9. A daktiloszkópia a kriminálisztikában	496
6.10. Az Automatikus Ujjnyomatazonosító Rendszer	467
6.10.1. Alaptételek	497

VII. FEJEZET

AZ IGAZSÁGÜGYI ELMEKÓRTAN ÉS AZ IGAZSÁGÜGYI

PSZICHOLÓGIAI SZAKÉRTÉS 501

1. Igazságügyi elmeokortan 501

1.1. Az igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény 501

1.2. *Lelki egészség – pszichés betegség* 503

1.3. *Személyiségvonások - személyiség szerkezet – személyiség* 504

1.4. *A forenzikus pszichiátriában használt pszichopatológiai
alapfogalmak* 506

1.4.1. Külső megjelenés, kontaktusfelvétel, viselkedés a vizsgálat során 507

1.4.2. Pszichomotorium 507

1.4.3. Tudat, tájékozódás 507

1.4.4. Emlékezet, figyelem 508

1.4.5. Gondolkodás, beszéd 503

1.4.6. Kényszerek 510

1.4.7. Affektivitás 510

1.4.8. Motiváció, akarat 512

1.4.9. Téveseszmék (tévhit, Wahn-téboly) 513

1.4.10. Érzéksalódások 514

1.4.11. Én-kép zavar 515

1.4.12. Minden egyéb észlelt jelenség 515

1.5. *Schizofrénia, schizotipias és paranoid (deluzív)
rendellenességek (F20-F29)* 517

1.6. *Hangulatzavarok (affektív rendellenességek)
(BNO-10: F30-F39)* 522

1.7. *Tudatzavarok* 526

1.7.1. A tudat energetikai zavarai 531

1.7.2. A tudat integrációs zavarai 532

1.7.3. A tudat egyidejűleg fennálló energetikai és integrációs zavara
(tudatborulás) 536

1.8. *Személyiségzavarok* 540

1.8.1. Specifikus személyiség rendellenességek (F60) 541

1.8.2. Kevert és egyéb személyiségzavarok (F61) 549

1.8.3. Tartós személyiségváltozások, amelyek nem tulajdoníthatóak
agyi károsodásnak vagy betegségnek (F62) 549

1.9. *Organikus és szimptomatikus mentális zavarok (organikus
megalapozottságú pszichoszindrómák, organikus
pszichiátriai kórképek) (F00-F09)* 549

1.9.1. Akut organikus pszichoszindrómák (testileg megalapozott, szomatogén, exogén reakció típusú, szimptomás) (F06).....	550
1.9.2. Krónikus organikus pszichózisok.....	551
1.9.3. Krónikus organikus pszichoszindrómák (organikus személyiségzavarok – F07.0).....	552
1.9.4. Epilepsiák.....	554
1.9.5. Időskori pszichés állapotok - kriminalitás	554
1.9.6. Elbutulások (demenciák) (F00-F03).....	555
1.10. Gyengeelméjűség (mentális retardáció F70-F79).....	557
1.11. Pszichoaktív szer használata által okozott mentális és viselkedészavarok (F10-F19)	560
1.11.1 A szerhasználat következtében kialakuló klinikai állapotok	561
1.11.2. Alkohol okozta mentális és viselkedészavarok (F10).....	562
1.11.3. Kábítószeres és pszichotrop anyagok (F11–19).....	565
1.12. Kóros szokások és impulzus-kontroll zavarok (F23)	566
1.13. Fiatalkorúak (12-14 éves) elmeszakértői vizsgálata	567
1.14. Az Igazságügyi Elme Megfigyelő és Gyógyító Intézet (IMEI)	569
1.15. Az igazságügyi pszichiátriai fejlődése Magyarországon.....	570
1.16. ETT ISZT (Egészségügyi Tudományos Tanács, Az egészségügy területén működő igazságügyi szakértői testületet)	571
1.17. Az igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény értelmezésének gyakori buktatói	572
1.18. A személyes meghallgatás stratégiája.....	574
2. Igazságügyi pszichológiai szakértés.....	577
2.1. Az igazságügyi pszichológus szakértő kompetenciája	578
2.2. A vizsgálandó személyek köre	579
2.2.1. A vizsgálati szituáció sajátosságai.....	579
2.3. Az igazságügyi pszichológus szakértői vélemény	580
2.3.1. A szakvélemény kialakításához rendelkezésre álló források.....	580
2.3.2. A szakvélemény tartalmi és formai követelménye	580
2.3.3. Az igazságügyi pszichológus szakértői vélemény felhasználása	581
2.4. A vizsgálati módszerek	582
2.4.1. Általános szabályok	582
2.4.2. A vizsgálatban alkalmazott módszerek	582
2.5. Ütközés a társadalmi normákkal.....	589
2.5.1. A személy nem ismeri fel a társadalmi normákat – a beszámítási képesség hiánya	589

2.5.2. A személy ismeri, de nem fogadja el a társadalmi normákat – deviáns (disszociális) norma szerint él, és cselekszik. Ebbe a körbe tartoznak a személyiségzavarok.	589
2.5.3. Személyiségzavarok.	589
2.5.4. A személy ismeri és elfogadja a társadalmi normákat, de külső vagy belső ok miatt nem képes azok teljesítésére. Ezekben az esetekben van különös jelentősége a pszichológus szakértőnek a bűncselekményhez vezető út feltárásában, a motiváció kiderítésében.	591
2.6. <i>Kérdések az igazságügyi pszichológus szakértőhöz</i> – <i> felnőttek esetén</i>	591
2.6.1. Általános kérdések	591
2.6.2. Speciális kérdések	592
2.7. <i>Gyermekvizsgálatok sajátosságai</i>	593
2.7.1. A különböző életkorok jellegzetességei	595
2.8. <i>Családon belüli erőszak és a szexuális bűncselekmények</i>	600
2.8.1. A feljelentés hatásai	601
2.8.2. Szempontok, melyeket érdemes lenne már a bejelentéskor tisztázni, de legalábbis a vizsgálat korai szakaszában	601
2.9. <i>Profilalkotás</i>	602
2.10. <i>Néhány kifejezés, melyekkel gyakran találkozhatnak a szakértői véleményekben</i>	603